

BEITEDYRKNING PÅ MYR.

Av beitekonsulent Bjarne Sakshaug.

DET finnes her i landet ganske store arealer av udyrket myr som er slik beliggende og av slik beskaffenhet at den med fordel kan dyrkes til beiter.

De bedre typer av myr er meget godt skikket for beitedyrkning. Med riktig avgrøftning bli fuktighetsforholdene forholdsvis jevne på myrjord, så myrbeiter holder som regel bedre ut i tørkeperioder og gir jevnere tilvekst sommeren igjennem enn beiter på fastmark. Iallfall i de strøk hvor nedbøren er knapp, hører derfor god myr til den beste beitejord.

Det er imidlertid en ulempe med beiter på myr som det bør gjøres oppmerksom på, og det er faren for isbrann i de strøk av landet hvor de ofte er utsatt for den. Myrjord er på grunn av sin beliggenhet mere utsatt for isbrann enn fastmark, og isbrann er mange steder til stor skade for beitedyrkning på myr.

Det er så stor forskjell på myr at det er nødvendig ganske kort å nevne litt om de forskjellige myrtyper og deres skikkethet for beitedyrkning før de forskjellige kultiveringsmåter behandles.

Myrer hvor det øverste lag er dannet for en stor del av halvgras, grasarter og siv — grasmyrer — er ofte bra egnet til beitedyrkning så vel som til opdyrkning i det hele tatt. Av arter som slik myr er dannet av og som der danner bunnvegetasjonen, skal nevnes starrarter, bjørnskjegg, myrull og av sivartene først og fremst børstesiv (*Juncus squarrosus*). De egentlige grasarter utgjør sjelden noen stor del av materialet i våre myrer. Sammen med de arter som er nevnt, optrer også på det som benevnes grasmyr ofte en del av de myrdannende moser, men for at myren skal kunne kalles grasmyr, må de arter som kjennetegner disse myrer, være i overvekt.

Myr hvor det øverste lag for en stor del er dannet av og tilvokset med starrarter, regnes til de beste dyrkningsmyrer. Da er myr hvor skjedebladet myrull og bjørnskjegg setter sitt preg på myren, adskillig simplere i så henseende. De andre myrullarter, både *Eriophorum angustifolium* og *Eriophorum alpinum* er tegn på bedre myr. Også på myr hvor bunnvegetasjonen består for en stor del av børstesiv, slik som det ofte forekommer i de nedbørrike deler av Vestlandet, har det vist sig at det forholdsvis lett kan lages gode beiter.

I motsetning til grasmyrene er kvitmosemyrene, hvor det øverste lag er dannet av kvitmose (*Sphagnum*) av tarvelig beskaffenhet som dyrkningsmyr. Riktignok er det så at kvitmosemyr er bedre egnet til beiter enn til annen dyrkning, og det finnes flere eksempler på at det er blitt riktig gode beiter på kvitmosemyr. Imidlertid bør man være oppmerksom på at kvitmosemyren krever store kultiveringsutgifter i forhold til den avkastning det i almindelighet kan regnes

Dårlig myrbeite, Halså i Møre.

(Fot. Aa. L.)

med, så noe egentlig billig beite blir det vanligvis ikke på slik myr. Iallfall gjelder dette kvitmosemyrer som er i vekst, og hvor det øverste lag består av frisk voksende mose. Da går det bedre å kultivere til beiter kvitmosemyrer hvor moseveksten er avsluttet og hvor myren da gjerne er tilvokset med lyng.

På en hel del myrer er det øverste lag dannet både av de arter som kjennetegner grasmyren og av kvitmose eller andre av de myrdannende moser. Kvaliteten av slik myr som dyrkningsmyr betraktes blir da avhengig av i hvilken grad kvitmosen setter sitt preg på myren.

Vestlandsmyrene, hvor det øverste lag ofte er dannet av moser i blanding med bjørnskjegg, myrull, børstesiv, starrarter og lyngvekster, viser sig bl. a. efter de forsøk som er utført av Seter- og beiteutvalget i Selskapet for Norges Vel som regel å være godt skikket for beiter. Det er mange eksempler på at slik myr gir riktig gode avkastninger som beiter.

For all slags myr gjelder det at den er bedre egnet til dyrkning dess bedre den er formuldet. Fallforhold og avløpsforhold er naturligvis av avgjørende betydning for myrens skikkethet til opdyrkning.

Når det skal anlegges beiter på udyrket myr, bør det så godt som uten undtagelse skaffes ny plantebestand ved frøsåning. Selv de aller beste typer av myr vil det sjelden være hensiktsmessig å kultivere bare ved grøftning, gjødsling og kalkning. Det vil nemlig end-

og på god myr i de aller fleste tilfelle ta alt for lang tid å fremkalle det planteskifte som er nødvendig for at det skal bli et godt beite bare ved disse kulturmidler. Kultiveringsmåten blir som følge av dette i regelen ikke billig, da gjødselutgiftene i en årrekke blir for store i forhold til den avkastning myren gir.

For at frøsåningen skal bli vellykket må myren på forhånd bearbeides slik at det blir spirebetingelser for det frø som såes. Ved bearbeidningen opnår man da samtidig å få blandet kalken og i tilfelle også andre jordforbedringsmidler godt inn i det øverste myrslag.

Om denne bearbeidning skal bestå i pløining og etterfølgende harvning eller bare i en god overflateharvning, er spørsmål som må avgjøres i hvert enkelt tilfelle. Til veiledning angående dette spørsmål kan anføres at om det foretas en grundig overflateharvning, slik at myroverflaten blir godt oprevet, er dette tilstrekkelig for å få kalken innblandet og for å sikre frøspiringen slik at det kan bli et godt beite. Når det allikevel ofte blir tale om å foreta pløining ved kultivering, er det fordi arbeidet med pløining og etterfølgende harvning ofte ikke er nevneverdig større enn om det bare skal foretas en overflateharvning. Myren kan nemlig være seig i overflaten og vanskelig å harve uten at den er pløid.

På god myr, f. eks. hvor starrarter setter sitt preg på myren, og hvor stubber og røtter ikke hindrer pløiningen vesentlig, vil det være mest hensiktsmessig å pløie. Kultiveringsmåten for slik myr blir da den samme enten den skal kultiveres til beiter eller den skal kultiveres til åkerjord.

Kvitmosemyr og annen simpel myr som står kvitmosemyrene nær, bør ikke pløies når de skal kultiveres til beiter. På slik myr bør det foretas bare en grundig harvning av overflaten.

På kvitmosemyr som er tilvokset med lyng — som altså er tegn på at moseveksten er avsluttet — fjernes lyngen, helst ved at den brennes, store lyngtuer og mosetuer hakkes av og legges enten ned i forsenkninger eller fjernes slik at myroverflaten blir noenlunde jevn. Derefter bringes kalken ut og mineraljorden (sand og grus), som det er heldig å bruke på slik myr, kjøres ut. Kalken kan godt spredes om høsten og mineraljorden bør kjøres ut på vintenføret om det er anledning til det. Tidlig om våren spredes mineraljorden og myren harves godt på telen. Når telen er borte i det øverste lag av myren på to—tre tommer, er det rette tidspunkt å begynne harvningen. Da er myren lett å kjøre på, og det går bra å få revet løst myrslaget ovenpå telen så kalken og mineraljorden blir blandet godt inn i dette. En fjerharv egner sig bra til dette bruk.

Er myren dekket av et lag av frisk voksende mose må dette hakkes av og brennes eller fjernes på annen måte før de andre kultiveringsarbeider begynner.

Myr hvor stubb og røtter hindrer pløiningen, bør så vidt mulig forsøkes kultivert ved overflateharvning når den skal kultiveres til

beiter. Er slik myr svært tuet og ujevn vil det imidlertid være vanskelig å få jevnet myren tilstrekkelig mens den er full av friske stubber, og det er da næsten ingen annen råd enn å bryte stubben om kultivering skal bli ordentlig utført. Er stubben først fjernet har man for så vidt fritt valg med hensyn til om det skal brukes overflateharvning eller pløining.

Også på de myrer som forekommer mest almindelig langs kysten lar det sig meget godt gjøre å få gode beiter bare med en overflateharvning som bearbeidning. Seter- og beiteutvalget i Selskapet for Norges Vel har utført en del kultiveringsforsøk på slik myr. Der disse forsøk er utført, bestod vegetasjonen før dyrkingen vesentlig av slike planter som røsslyng, pors, starrarter, bjørnskjegg, myrull, børstesiv og moser i større eller mindre mengder. På en del felter som er høstet ved slått, er det opnådd litt større avling der det er brukt fullstendig brytning enn der det bare er harvet, men forskjellen er ikke stor. Flere av feltene er nu høstet i 8—10 år, og i middel for samtlige felter og høstear er det blitt ca. 10 % større avkastning etter fullstendig brytning sammenlignet med der det bare er harvet. Avkastningen har i middel for alle år vært ca. 200 f.e. pr. dekar etter fullstendig brytning.

På noen større felter som er beitet, er det blitt praktisk talt samme avling der det bare er harvet som etter fullstendig brytning.

I de tilfelle det er vanskelig å pløie, bør lignende myrer som der disse forsøk er utført, kultiveres bare ved harvning. Dette vil antagelig i de fleste tilfelle være den mest fordelaktige kultiveringsmåte når det skal lages beiter på myr på Vestlandet, især dersom det kunde skaffes et harveredskap til rimelig pris som var godt skikket til dette bruk.

Lyng og pors svies av. Litt planering av myroverflaten er det i de fleste tilfelle nødvendig å foreta. Derefter tilføres kalk og myren harves godt. Disse myrer er ofte meget seige i overflaten, så det må regnes med at det må harves fire—fem ganger, iallfall dersom det brukes fjærharv. Men vi har eksempler på at det er blitt meget god frøspiring og godt beite bare etter et par harvninger med fjærharv når nedbøren har vært riktig god etter såningen.

All myr må grøftes også når den dyrkes til beiter. Men vi vet ennu for litet om hvor sterkt det skal grøftes på forskjellig slags myr og under ulike nedbørsforhold når det gjelder kultivering til beiter. Om det skal bli et godt beite blir det neppe vesentlig forskjell med hensyn til avgrøftningens styrke enten myren skal brukes til beiter eller den skal brukes til annen forproduksjon.

Grøftningsstyrken må rette sig efter myrens art, dens dybde og efter nedbørsforholdene. Myr som er dannet vesentlig av halvgras, siv og gras, må grøftes sterkere enn kvitosemyrene. Myr hvor omdannelsen er langt fremskreden så den er tett og lite gjennomtreng-

lig for vann i de dypere lag, krever sterk grøftning for å kunne bli et bra beite, om det er på steder hvor nedbøren er stor.

Passende grøfteavstander for myr som kommer inn under betegnelsen grasmyr, kan for Østlandet og Trøndelag settes til ca. 14—16 m. Er myren grunn og undergrunnen tett, må grøfteavstanden være mindre. For kvitmoosemyr på de samme steder kan rimeligvis avstanden økes til minst 20 m.

På tett myr i de nedbørrike deler av Vestlandet er det ofte nødvendig å gå ned til grøfteavstander på 7—8 m., og sannsynligvis bør myrene på Vestlandet bare rent undtagelsesvis grøftes med større avstander enn 10—12 m. om det skal bli gode beiter.

Også når myren kultiveres til beite bør grøftene i størst mulig utstrekning lukkes. Som gjenlegningsmateriale brukes torv, tre eller i de tilfelle grøftene når bunnen, rør eller stein, alt etter hvad som faller fordelaktigst på vedkommende sted. På Vestlandet brukes ofte eier som gjenlegningsmateriale ved grøftning på myr som kultiveres til beiter.

Av hensyn til at myren synker en del sammen etter dyrkningen må grøfter som skal lukkes, tas med god dybde, som regel ca. 1,10—1,20 m. på dyp myr.

Så godt som all myrjord må kalkes når den kultiveres til beiter. Det finnes bare rent undtagelsesvis gode gras- og starrmyrer her i landet hvor kalkningen kan sløifes ved kultivering.

I de ovenfor nevnte kultiveringsforsøk på Vestlandet viste kalkning som regel meget god virkning. Det forekom riktignok tilfelle hvor kalkvirkningen uteblev, men så er det på den annen side felter hvor avlingen i løpet av forsøktiden har vært næsten dobbelt så stor der det blev tilført kalk i mengder av ca. 250 kg. CaO pr. dekar ved kultivering, sammenlignet med der det ikke blev kalket. I middel for samtlige disse felter har kalkningen øket avlingen med 20—25 %.

På et kultiveringsforsøk på godt formuldet grasmyr som Seter- og beiteutvalget har gående i Nordland, har en lignende kalkning første år øket avlingen med ca. 40 % i middel for fire høstear.

Myrselskapets forsøksstasjon har utført en rekke kalkningsforsøk på forskjellige steder i landet på myr som er brukt til grasavl, og kalkningen har vært lønnsom i de aller fleste tilfelle.

Vi kan derfor si at når beiter legges på udyrket myr, så bør det i de aller fleste tilfelle kalkes, om kalken kan skaffes uten for store utgifter.

For å avgjøre om myren trenger kalk er for øvrig en kjemisk analyse til god hjelp. Ifølge de ovenfor nevnte forsøk fra myrselskapets forsøksstasjon kan myren ventes å gi stort og sikkert utslag for kalk når den inneholder mindre enn ca. 250 kg. CaO pr. dekar til 20 cm. dybde.

Som kalkningsmiddel brukes kalkstensmel, brent kalk, avfallskalk eller skjellsand etter hvad som faller billigst. Mengdene vil naturligvis vareiere en del, men vil i de fleste tilfelle dreie sig om 200—250 kg. CaO pr. dekar, som tilsvare 400—500 kg. kalkstensmel, 3—4 hl. brent kalk, 5—6 hl. avfallskalk eller 8—12 hl. skjellsand av almindelig bra kvalitet.

Kalken bør blandes godt inn i det øverste myrslag. Undersøkelser bl a. av *Hagem* har vist at kalkvirkningen på slik jord ikke strekker sig nevneverdig lenger nedover enn til den dybde kalken blir innblandet under bearbeidningen. Enten det brukes overflateharvning eller det harves etter pløining, må derfor kalken bringes ut før harvningen begynner. Er det anledning til å arbeide kalken inn i myren allerede om høsten før myren skal tilsæes, er det bare bra.

Om kvitmosemyr skal kultiveres til beiter, bør den tilføres sand eller annen mineraljord. Dette vil i de fleste tilfelle øke avkastningen meget på slik myr. Myren blir fastere i overflaten og tåler beitedyrenes tråkk bedre, og det viser sig at kvitkløveren slår bedre til på kvitmosemyr der det er brukt enn der det ikke er brukt sand og grus. 50—70 lass sand eller grus pr. dekar er passende mengder. Dette spredes så før harvningen begynner og blandes ved harvning godt inn i det øverste myrslag.

På bedre typer av myr — især da gras- og starrmyrer som er godt formuldet — er det langt mindre virkning av sandkjøring, og som regel er det vanskelig å få denne betalt på slik myr.

Hvorvidt det skal sandkjøres eller ikke, avhenger naturligvis av hvorledes det er å skaffe det materiale som skal brukes. Når det planlegges kultivering av kvitmosemyr til beiter, er det et viktig hensyn å ta om det kan skaffes sand eller grus for rimelige omkostninger. Ofte vil dette kunne skaffes fra en grusbakke i kanten på myren. Er det lang vei å kjøre, har sandkjøringen og dermed hele kultiveringsutgiftene lett for å bli for store.

Til de planter som skal danne bestanden på et beite settes de krav at de med godt stell av beitet skal ha evne til å gi høi avkastning av godt smakelig gras, de skal danne et tett dekke, de skal være varige og tåle beitedyrenes bit og tråkk godt.

Av varige beiteplanter som går godt også på myr, har vi slike som rødsvingel, engsvingel, engrapp og hvein.

Rødsvingel viser sig å være meget hårdfør, og den har slått godt til i Seter- og beiteutvalgets forsøk på myr på Vestlandet. Den er sikkert en meget verdifull beiteplante. Det ser imidlertid ikke ut til at rødsvingel er av de planter som dyrene liker best. Den bør iallfall beites i riktig ung tilstand om det skal bli god avbeiting.

Engsvingel går godt på myrjord. Den gir et gras som dyrene

(Fot. O. H.)

Kultarbeite på myr, Frogner i Gjerpen, Telemark.

beiter gjerne, og den har evne til å gi full avkastning allerede de første år etter tilsåningen. Engsvingel bør derfor alltid tas med ved tilsåning av beiter på myr.

Både av rødsvingel og engsvingel har det vært litt norsk frø i handelen i de siste år. Av rødsvingel er det en stamme som er laget ved Statens forsøksgård for fjellbygdene og en som er opformert av planteavlutvalget i Rogaland. Av engsvingel er det en stamme som er foredlet ved Landbrukshøiskolens åkervekstforsøk og en fra Statens forsøksgård for fjellbygdene. Disse norske stammer bør foretrekkes i tilfelle de kan skaffes.

Engrapp utgjør som regel en betydelig del av bestanden på beiter på godt formuldet myr. På tarveligere myr kan den ikke greie sig i konkurransen med de mindre fordringsfulle arter, som f. eks. rødsvingel. Ialfall på bedre myr må engrapp tas med i frøblandingen til beiter. Etterhvert som skandinavisk frø rimeligvis snart blir å få i handelen, bør dette foretrekkes frem for det amerikanske og canadiske som hittil har vært enerådende i frøhandelen her.

I Seter- og beiteutvalgets forsøk er det blitt godt resultat ved tilsåning på beiter med frø høstet på gammel naturlig eng. Dette frø har bestått overveiende av enghvein.

Engrevehale er hårdfør og det kan av den grunn være tale om å bruke den på beiter i de nordlige landsdeler og i de høiereliggende strøk. Som beiteplante har imidlertid engrevehalen den mangel at den har lett for å skyte aks allerede tidlig på sommeren, og dette

kan medføre vanskeligheter med hensyn til avbeitingen og utnyttelsen av beitet.

Kvitkløver slår ofte bra til på kvitmosemyr og annen lite formuldet myr. På en del av kultiveringsforsøkene på Vestlandsmysrene er det således blitt kraftig utvikling av kvitkløver, og også fra andre steder er det eksempler på riktig god vekst av kvitkløver på lite formuldet myr. Vi tar derfor gjerne med litt kvitkløver i frøblandingen til beitet også på myrjord.

Det er tvilsomt om det er mange steder her i landet hvor den danskavlede Morsø-kvitkløver — som nu er å få i handelen her — er hårdfør nok; men denne er iallfall langt bedre i så måte enn polsk kvitkløver, som hittil har vært almindelig i frøhandelen hos oss.

Foruten de arter som her er nevnt, tar vi alltid med timotei i ganske store mengder ved tilsåning av beiter, til tross for at timoteien ikke hører med til de varige beiteplanter. Flere av de arter som er nevnt foran, behøver en del år før de kommer i full utvikling. I enhver frøblending til beiter må det også være noen arter som har evne til å gi full avkastning allerede første år etter tilsåningen, og timotei hører til disse. Den gir dessuten et smakelig godt gras som dyrene liker næsten bedre enn noe annet. Av timotei kan det i almindelighet skaffes tilstrekkelig med norsk frø, og frøet er billig. Med en god del timotei i frøblandingen opnår man å kunne skaffe en frøblending til rimelig pris. Når timoteien etter noen år begynner å forsvinne fra beitet, blir dens plass optatt av de mere varige arter som den er sådd sammen med. Flere av disse arter har god evne til å bre sig i beitet. Dette er således tilfelle både med engrapp når dens vekstkrav er tilfredsstillende, og med de bedre typer av rødsvingel. Kvitkløver har særlig god spredningsevne.

Som eksempel på frøblending til beite på myr kan nevnes: 1,5 kg. timotei, 0,7 kg. rødsvingel, 1,2 kg. engsvingel, 0,4 kg. engrapp og 0,2 kg. kvitkløver pr. dekar. Dette blir i alt 4 kg. pr. dekar, og mindre såmengde bør ikke brukes. En slik frøblending koster med de priser vi nu har, ca. kr. 7.00 pr. dekar. Har man timotei av egen avl, blir det å kjøpe frø for vel så kr. 5.00 pr. dekar.

Vil man ta med i frøblandingen noe av de andre arter som er nevnt foran, f. eks. engrevehale eller frø fra gammel eng, tas tilsvarende mindre av en eller flere av de arter som er nevnt her.

Å bruke høimo og hopsop fra låven ved tilsåning av beiter får man liten glede av. En annen sak er det at man av det frø man avler selv, ikke akkurat behøver å bruke første sort. Annen sort frø kan være meget bra vare, og det er ingen ting i veien for å bruke den ved tilsåning av beiter. Men når man har lagt arbeide på å gjøre beitet i stand slik at det for så vidt er betingelser for at frøsaingen skal lykkes, må man ikke ødelegge det hele ved å bruke raskfrø som ikke spirer bra.

Ved tilsåning av beiter på udyrket myr bør det ikke brukes oversæd. Denne har lett for å skade gjenlegget på myr. Såes frøet i rett tid om våren, kan det mange steder bli en pen grasavling allerede første år. Denne må da høstes ved slått.

Innholdet av tilgjengelig plantenæring er som regel lite på udyrket myr, så god gjødsling er en betingelse for å kunne få et godt beite på slik jord. Først og fremst gjelder dette fosforsyren og kaliet, men svært ofte gjelder det også kvelstoffet. Det aller meste av myrens store innhold av kvelstoff er organisk bundet og kan ikke nyttes av plantene. På nydyrket uformuldet myr er det derfor sterkt behov for gjødsling også med kvelstoff.

Hvor store gjødselmengder der skal brukes til beiter på myr avhenger både av myrkvaliteten og av de klimatiske forhold. Ved bestemmelse av gjødslingsstyrken må det også tas hensyn til den kulturtilstand beitet er i, da denne naturligvis er av stor betydning med hensyn til beitetets evne til å utnytte gjødselen. Det lar sig derfor ikke gjøre å angi eksempler på gjødsling av myrbeiter som gjelder under alle forhold. Det blir bare noen eksempler i sin almindelighet.

Forsøk på Mæremyren viser at det er fordelaktig å gi en sterk gjødsling — en såkalt forråds-gjødsling — av fosforsyre ved kultivering. En passende gjødsling med fosforsyre første år på myr som er satt i god stand, slik at den kan ventes å bli et bra beite allerede straks, kan settes til 35—45 kg. superfosfat pr. dekar. Som årlig vedlikeholdsgjødsling med fosforsyre til beiter på myrjord må 20—25 kg. og opover til 30 kg. superfosfat pr. dekar regnes som en god gjødsling. Den største av disse mengder skulde være tilstrekkelig selv for beiter med høie avkastninger på Vestlandet.

Ifølge forsøkene på Mæresmyren bør det ikke gis noen egentlig forråds-gjødsling av kali, så kaligjødslingen de første år bør være omtrent som den senere årlige vedlikeholdsgjødsling. For godt drevne myrbeiter kreves det en årlig gjødsling av 12—20 kg. 40 % kaligjødsling pr. dekar. På beiter med store avkastninger i de nedbørsrike deler av landet kanskje litt mere.

Myrens behov for kvelstoffgjødsel er avhengig av myrkvaliteten og formulningsgraden, men for beiter som legges på nydyrket myr, må man nok i de aller fleste tilfelle regne med at myren avgir lite kvelstoff til plantenæring, så det vil i mange tilfelle være fordelaktig å gå op i mengder på 20—30 kg. kalkammonsalpeter pr. dekar eller tilsvarende mengder av andre kvelstoffgjødselslag. For beiter derimot som legges på god myr tidligere brukt til åkerjord, er behovet for kvelstoffgjødsel mindre, så at det kan spares noe på denne.

På myrbeiter hvor det viser sig at kvitkløveren slår til, bør man la denne komme til utvikling, og derved kan det spares meget på kvelstoffgjødselen. Når det gjelder myr, viser det sig å være sand-

kjørt og kalket kvitmosemyr og lignende myr hvor betingelsene for kvitkløvervekst er best.

Hvad angår valg av gjødselslag når det gjelder gjødsling av beiter på myr, er det grunn til å gjøre oppmerksom på at efter Seter- og beiteutvalgets forsøk synes råfosfat — norafosfat — å være vel så fordelaktig som superfosfat på forholdsvis sur myr på Vestlandet med det prisforhold mellem disse gjødselslag som vi har nu. Disse resultater kan ikke overføres til andre klimatiske forhold enn de som gjelder i de nedbørsrike deler av Vestlandet. Men myrforsøksstasjonen har fått bra virkning av råfosfat til eng på Mæresmyren, hvor nedbøren for månedene april—august vanlig ikke er over 250—300 mm.

Thomasfosfat egner sig jo bra til myrgjødsel, men den kan nu ikke brukes på grunn av at den er alt for dyr i forhold til de andre fosfatgjødselslag.

Ved anlegg av beiter på udyrket myr bør det tilføres 5—6 lass husdyrgjødsel pr dekar. En slik smitting med husdyrgjødsel er blitt godt betalt i Seter- og beiteutvalgets kultiveringsforsøk på Vestlandet.

I det foregående er behandlet fremgangsmåten med anlegg av beiter på udyrket myr. Skal myr som er dyrket på forhånd, legges ut til beite, kan det foregå enten på den måten at almindelig eng — helst eldre eng — tas til beite, eller myren kan ved gjenlegget tilsåes med en frøblanding hvor de spesielle beitevekster utgjør en vesentlig del.

Å legge ut eldre eng til beiter går ofte svært godt på myr. Eldre eng på bra myr som er godt stelt, har gjerne en god del av de planter vi helst vil ha på et beite, så det ganske snart kan bli et tett og fint beite. Fremgangsmåten går best på bedre typer av myr, men det er eksempler på at det er laget gode beiter også på simplere myr på den måten.

Når det legges igjen spesielt i den hensikt å lage kulturbeiter, stilles de samme krav til jordens renhet og kulturtilstand for øvrig som ved gjenlegg av eng, om resultatet skal bli godt. Brukes oversæd ved gjenlegg til beiter på myr, må man være meget forsiktig så oversæden ikke skader isåningen.

Hvad angår bruken av beiter på myrjord, er det å merke at myren har dett for å skades ved optrækking. Faren for dette er naturligvis størst der nedbøren er rikelig. Av denne grunn bør nytilsådde beiter høstes ved slått et år før beitingen begynner. Den skade ved optrækking som allikevel melder sig når beitingen begynner, kan i stor monn utbedres ved å kjøre en tung trommel over beitet. På løs myr er forresten en slik tromling bra selv om det ikke er trakk-

skade som skal utbedres. Tromling om våren virker til at myren blir fastere i overflaten og beitet blir jevnere og finere.

Der de i større utstrekning driver beitebruk på løs myr, ansees en tung trommel som et helt uundværlig redskap.

Ellers gjelder jo de samme regler for bruk av et myrbeite som for et beite på fastmark.

Et spørsmål som interesserer fremfor noe annet også når det gjelder beitedyrkning på myr, er hvad det koster å anlegge beiter og til hvilken pris beitet kan skaffes.

Utgiftene ved kultiveringen vil naturligvis veksle meget. Eksempelvis kan nevnes at på et av Seter- og beiteutvalgets demonstrasjonsfelter på myr på Vestlandet kom selve kultiveringsutgiftene på ca. kr. 80.00—90.00 pr. dekar, medregnet første gangs gjødsling. Grøfteavstanden på dette felt er 8—10 m.

Når vi regner at anleggskapitalen skal forrentes og delvis amortiseres og legger til de årlige utgifter til gjødsling, arbeide m. m., så får nok dette beite å bære en samlet årlig utgift av kr. 15.00—18.00 pr. dekar. Med de utgifter det da er regnet med til gjødsling, skulde det — selv om det regnes forsiktig — ventes at avkastningene blir så store at produksjonsprisen på beitet ikke kommer over 7—9 øre pr. f.e.

På et felt på god myr i Trøndelag kom kultiveringsutgiftene på ca. kr. 90.00—100.00 pr. dekar — efter prisene nu — der det er brukt fullstendig dyrkning. Dette er grunn myr på tett leir og det er grøftet med 10 m. avstand. Med god gjødsling skulde det kunne ventes at også dette beite kan levere beitegraset til en pris av 7—9 øre pr. f.e.

I begge de to eksempler som er nevnt, er det gått med forholdsvis meget arbeide til grøftning. Det har vært grunn myr, hvor det har vært tungt å grave, og det har vært nødvendig å bruke sterk grøftning. Kultiveringen vil nok derfor ofte kunne utføres for noe mindre utgifter enn dette, kanskje ned til kr. 60.00—70.00 pr. dekar.

God myr skulde det altså la sig gjøre å kultivere og drive for slike utgifter at beitet kan skaffes for rimelig pris.

Litteratur:

- Foss, Haakon*: Beitekultur i høifjellet. Meddelelser fra Det Norske Myrskaps nr. 3, 1932.
- Hagem, Oscar*: Kalkvirkning på kulturbeite. Meddelelse nr. 16 fra Vestlandets forstlige forsøksstasjon.
- Hagerup, Hovd, Lende-Njaa*: Årsmeldingar frå Det Norske Myrskaps forsøksstasjon på Mæresmyra.
- Holmsen, Gunnar*: Våre myrers plantedekke og torvarter. Norges Geologiske Undersøkelser nr. 99.
- Lende-Njaa, Jon*: Myr dyrking. Oslo 1924.
- Ødelien, M.*: Beitene, deres betydning, kultivering og bruk. Halden 1927.
- Do.*: Forsøk med beitedyrkning på lyngmark og myr i kystbygdene på Vestlandet og Sørlandet. Årbok for beitebruk i Norge 1928.